

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

ירושלים - מקדש מלך עיר מלוכה (שיעור מס' 17)

יצחק לוי (isaaclevy1234@gmail.com)

1. השם ירושלים

א. רבנו בחיי במדבר י"ט, יג ד"ה "ולא יתחטא את משכן ה' טמא":

ופסוק מלא מציון: ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו, וזהו סוד הלשון בשם ירושלים המורה על שניים, כלשון עיניים, אזניים וכיוצא בהם, ואות י' שחסר הוא בית המקדש של מעלה היא ה"א האחרונה שבשם, ולכך תמצא ה' ירושלים מלאים במקרא לרמוז כי ה"א חברה לה בזמן השלמות.

ב. בראשית רבה כ"ו, י:

אברהם קרא אותו יראה שנאמר "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראָה". שם קרא אותו שלם, שְׁנֵאָמַר (בראשית יד, יח): "ומלְפִי צֶדֶק מָלְאָה שְׁלָם". אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם קוֹרָא אֲנִי אוֹתוֹ יִרְאָה כְּשֵׁם שֶׁקָּרָא אוֹתוֹ אֲבְרָהָם, שֵׁם אָדָם צְדִיק מְתַרְעֵם, וְאִם קוֹרָא אֲנִי אוֹתוֹ שְׁלָם, אֲבְרָהָם אָדָם צְדִיק מְתַרְעֵם, אֲלֵא הֲרִינִי קוֹרָא אוֹתוֹ יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁקָּרָאוּ שְׁנֵיהֶם, יִרְאָה שְׁלָם, יְרוּשָׁלַיִם.

2. ירושלים בבנימין בגבולה עם יהודה

א. יהושע ט"ו, ח; ט, סג; י"ח, כח; שופטים א, כא

ב. בחז"ל:

יומא יב, מגילה כ"ו ע"א: תנא קמא סבר ירושלים לא נתחלקה לשבטים ורבי יהודה סבר ירושלים נתחלקה לשבטים. ובפלוגתא דהני תנאי דתניא (אבות דרבי נתן לה). מה היה בחלקו של יהודה? הר הבית, הלשכות והעזרות. ומה היה בחלקו של בנימין? אולם והיכל ובית קדשי הקדשים. ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי...

ספרי דברים ל"ג, יג: ומה תלמוד לומר "לא יסור שבט מיהודה"? זו לשכת הגזית שניתנה בחלקו של יהודה שנאמר (תהילים ע"ח, סז-סח) "וימאס באוהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב". אבל בית המקדש היה בנוי בחלקו של בנימין.

3. דוד וירושלים

א. בחירת דוד בירושלים

ב. הארון בירושלים

1. העלאת הארון שמואל ב, ו

2. השארת הארון בירושלים במרד אבשלום שמואל ב ט"ו, כג-כו

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

ג. בקשת דוד לבנות את המקדש

שמואל ב, ז, יא-יז; תהילים קלב; דברי הימים א, יז.

4. שלמה וירושלים

א. בית המלך ובית ה'

מלכים א, ו-ח; ט, ט

דברי הימים א, כ"ט, כג

יחזקאל מ"ג, ז-ט

ב. יומא כה ע"א: אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד.

הוריות יא ע"ב: שמן המשחה שעשה משה במדבר... בו נמשחו כהנים גדולים ומלכים.

ג. הרמב"ם הלכות מלכים פרק א, הלכה י: אין מושחין מלכי ישראל בשמן המשחה אלא בשמן אפרסמון, ואין ממנין

אותן בירושלים לעולם אלא ישראל מזרע דוד, ואין מושחין אלא זרע דוד.

5. הסדר-מלכות ואחר כך מקדש

א. שמואל ב, ז

ב. סנהדרין כ ע"ב:

תניא רבי יוסי אומר: שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ואיני יודע איזה מהן תחילה כשהוא אומר { שמות יז-טז } כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק הוי אומר להעמיד להם מלך תחילה ואין כסא אלא מלך שנאמר { דברי הימים א כט-כג } וישב שלמה על כסא ה' למלך ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחלה או להכרית זרעו של עמלק תחלה כשהוא אומר { דברים יב-י } והניח לכם מכל אויביכם וגוי והיה המקום אשר יבחר ה' וגוי הוי אומר להכרית זרעו של עמלק תחלה וכן בדוד הוא אומר { שמואל ב ז-א } ויהי כי ישב המלך דוד בביתו וה' הניח לו מסביב וכתוב { שמואל ב ז-ב } ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וגוי.

ג. ירו שלים?

ד. ירושלמי מעשר שני ה, ב:

בית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד דכתיב { דברים לב, יד } "ודם ענב תשתה חמר".

